

[Per Federspiel.]

som forhandlingerne har antaget. Efter den brevveksling forud for traktaten, som foreligger, kan man sige, at det har drejet sig om yderst nøjeregnende og smålige forhandlinger, hvor man har søgt ligefrem at finde et eller andet matematisk grundlag, der selvfølgelig langt afviger fra det, som er realiteten, nemlig at det, det her drejer sig om, er en ren symbolsk erstatning. Gør man sig det klart, må også ethvert forsøg på at finde et rationelt grundlag for fordelingen af dette beløb ud fra erstatningssynspunkter falde bort.

Så bliver det alene spørgsmålet om, hvorledes man på rimelig måde kan yde godtgørelse til de kredse her i landet, der har lidt mest under den nationalsocialistiske forfølgelse — ikke i og for sig ud fra et erstatningssynspunkt, men ud fra en eller anden billighedsbetragtning. På dette punkt er det, at jeg må vende mig imod lovforslagets § 4, der vil beregne en slags erstatning efter det antal uger, danske statsborgere har siddet i tyske fængsler eller koncentrationslejre. Jeg er aldeles ikke blind for den skade, der derved er sket, eller for, at den rent psykiske skade har ramt yderst forskelligt i de forskellige befolkningkredse.

Jeg vil med stor interesse læse dr. Thygesens skrivelse til socialministeriet — hans synspunkter er jeg i øvrigt kendt med — men jeg synes ikke, de har nogen relevans i denne forbindelse, fordi det jo ikke her drejer sig om at finde et rent retfærdighedsgrundlag for erstatning for de skader, der er lidt. Dette grundlag har man søgt at finde i erstatningsloven af 1945. Dette er en overbygning, som i og for sig hverken helt eller halvt rækker til at give fuld erstatning; det drejer sig jo om beløb, der kun står i meget beskedent forhold til de erstatninger, der blev ydet efter erstatningsloven.

Det, der forekommer mig at være det væsentlige her, er noget så enkelt og simpelt som æresbegrebet. Der tales her om nationalsocialistisk forfølgelse, men de, som har siddet i tyske fængsler, har jo hovedsagelig været dem, der deltog i modstandsbevægelsen. De var ikke genstand for nationalsocialistisk forfølgelse, de forfulgte nationalsocialismen. Det er et helt andet billede, det her drejer sig om, og noget egentligt erstatningsgrundlag er det meget vanskeligt

at få øje på i dette, at man berøvedes sin frihed for at have kæmpet for sit lands ære imod den nazistiske besættelse. De, der har lidt overlast, vil jo i forvejen være dækket ved lovens andre bestemmelser, men alene dette at udregne minutiøst et eller andet yderst karrigt beløb pr. ugedag for den tid, folk har siddet i fængsel eller koncentrationslejre, forekommer mig at ramme modstandsbevægelsens ære på en meget grov måde.

Jeg vil derfor meget henstille, at medlemmerne af det høje ting og den højtærede socialminister overvejer, om man ikke bør lade denne tankegang, der ikke har noget med erstatning for frihedsberøvelse at gøre, falde som i virkeligheden krænkende for dem, der gjorde en indsats, hvis konsekvenser man var sig bevidst, og som så sandelig ikke af denne grund har været genstand for nationalsocialistiske forfølgelser.

Endelig vil jeg gerne have lov til at sige for fuldstændigheds skyld, da jeg har en vis erfaring fra administrationen af erstatningsloven, at jeg ikke rigtig ser begrundelsen for det foreslåede navn og ankenævnet. Det drejer sig ikke om en juridisk vurdering af erstatningsgrundlaget alene af den grund, at der ikke er noget erstatningsgrundlag at gå ud fra, men om en skønsmæssig fordeling, og denne skønsmæssige fordeling må erstatningsrådet med den erfaring, denne institution har, uden vanskelighed kunne bestride, uden at der behøves nogen appelinstant for erstatningsrådets afgørelser.

Socialministeren (Bomholt): Jeg takker for venlig og forstående modtagelse af lovforslaget.

Det er en vanskelig opgave at finde en løsning, der er tilfredsstillende, når selve det grundlag, som løsningen skal hvile på, er utilfredsstillende. Forslaget skal tage hensyn til vidt forskellige grupper, og der vil jo altid indgå et skøn i den ordning, vi giver de enkelte grupper inden for helheden. Her er — det vil jeg gerne have lov til at betone — ikke tale om erstatning i ordets egentlige betydning. Derom må jeg være enig med det ærede medlem hr. Per Federspiel, der anvendte udtrykket: en slags symbolsk ydelse. Hvis det er grundopfattelsen, at der ikke er tale om erstat-